

Tall som knapt nok finnes

Per Olav Solberg
redaksjonssjef

Mye journalistikk begynner med at en kilde eller informant forteller at noe har blitt verre enn det var før. I dette tilfellet dreier det seg om alvorlig psykisk syke som ikke får jobb. Situasjonen er verre enn noen gang. Dette er påstanden som er utgangspunktet for Aktuelt-saken på side 1056 i dette nummeret av Psykologtidsskriftet. Sannsynligvis har påstanden noe sant ved seg, psykologspesialist Torill Ueland er en troverdig kilde som ikke ville sagt dette uten grunn. Samtidig er påstanden vanskelig å trenge til bunns i.

Dette er noe av det interessante ved journalistikkens vesen. Noe sies, og så må journalisten, så nøytralt som mulig, forsøke å finne belegg for påstanden – eller tvert imot finne ut at påstanden er gal. Allerede her er det lett å trå feil. I denne rollen er det fristende å få bekreftet det man ønsker å fortelle, da har man en sak.

Problemet i dette tilfellet er at tallene som indikerer at påstanden er sann, ikke er nye nok. Hva som har skjedd i de siste 6–8 årene, har jeg ikke klart å finne ut, hverken gjennom forskningsrapporter eller offisiell statistikk fra NAV eller Statistisk sentralbyrå.

Hvorfor er det ikke interessant å lage en årlig statistikk som viser hvordan det går med de alvorligst psykisk syke på arbeidsmarkedet? Er det vanskelig statistikk å utarbeide? Eller kan det handle om at denne gruppen blir betraktet som så syke at de uansett ikke kan jobbe. Da trenger man jo heller ikke arbeidsstatistikk.

Slike holdninger er utbredt både i NAV og blant helsepersonell. De er velmente, man ønsker å behandle de aller sykeste pent og gi dem uføretrygd og økonomisk stabilitet. Men som flere kilder i Aktuelt-saken sier, er dette misforstått. De fleste mennesker med psykoselidelser får det – som resten av oss – mye bedre av å jobbe enn å gå hjemme.

Tall har en merkelig effekt. Når man blir telt, blir man også synlig. Da kan man lettere iverksette politisk handling. Derfor følgende etterlysning: En årlig statistikk fra NAV som viser hvor mange alvorlig psykisk syke som mottar uføretrygd.

Og enda viktigere: tall over hvor mange av dem som er i jobb.